

OpenSciLab.org

Наукова платформа
Open Science Laboratory

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ, ОСВІТИ ТА ВИРОБНИЦТВА: МІЖГАЛУЗЕВІ ДИСПУТИ

András Petrusines
Anna Asieieva
Ilona Huszti
Mamuka Zoidze
Абатуров А.О.
Анісімова А.А.
Артамощенко В.С.
Аршан Є.В.
Асєєва А.С.
Бабенко В.О.
Бабичева Е.В.
Барабашина Л.А.
Белозерова В.В.
Бененсон О.А.
Біляев Д.В.
Букріна К.А.
Булойчик А.А.
Варава Л.А.
Вишинська В.В.
Власенко В.П.
Вовкочин Л.Ю.
Волкова Н.В.
Волчок В.А.
Ворона Л.І.
Гайдай Г.Ю.
Гаузаа Л.В.
Гудима О.П.
Деак Йозеф
Дегтярев І.А.
Денисенко Ю.А.
Дмитренко А.А.
Дорогович Н.О.
Древняк Л.П.
Ермакова Е.О.
Зайцева Н.В.
Зубенко І.Р.
Калачнюк Л.Г.
Кальниш В.В.
Капшутарь М.А.
Карадетян К.С.
Кардасевич О.А.
Кисельов В.О.
Ковшар О.В.
Колодяжна І.В.
Корнева А.В.
Король І.Ю.
Корчинська Ж.М.
Котляр С.М.
Котляренко С.В.
Кравчак Л.А.
Кузьмичева Т.П.
Лавринюк Б.М.
Лазарчук К.С.
Лазоренко С.А.
Лесько А.М.

Лехнер І.Г.
Ляска О.П.
Максимов А.А.
Маршалкович С.М.
Матейко Н.М.
Матусяк М.В.
Махніцька В.Р.
Маштакова М.В.
Мижева А.А.
Невальоний В.С.
Ніколаєв І.Є.
Онищенко Л.М.
Осташова Я.В.
Паніна Л.А.
Паньків Б.
Перун С.В.
Перчук О.В.
Пізінцалі Л.В.
Піліпей Л.П.
Пінчук Т.А.
Плескачев Ю.А.
Пляка Л.В.
Повзик Є.В.
Профатило О.Ф.
Рабоча Т.В.
Равлюк А.Г.
Рагімова Н.С.
Радченко Д.М.
Раструба Т.В.
Самошкін В.В.
Свито Е.І.
Северин Р.Р.
Сеньків Степан
Сливка Я.І.
Сняданко І.І.
Соколова А.В.
Сологуб Э.В.
Стецик М.С.
Сурков О.О.
Тарасова Н.І.
Ткачук О.Г.
Тютюнников С.В.
Федоришин Г.М.
Федорчук О.В.
Фем'як Я.М.
Хелемський Р.Ю.
Хиневич В.І.
Хорькова М.В.
Чебручан М.Р.
Чотарі Ю.Ю.
Шевень О.Ю.
Шило О.С.
Штурко Г.І.
Щербина Ю.М.
Юнаш М.В.
Ясь Д.В.

та інші*

Матеріали

**X Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Київ, 13 листопада 2020 р.)**

КИЇВ 2020

Наукова платформа

Open Science Laboratory

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ, ОСВІТИ ТА ВИРОБНИЦТВА:
МІЖГАЛУЗЕВІ ДИСПУТИ**

Матеріали

**X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(м. Київ, 13 листопада 2020 року)**

Самостійне електронне текстове
наукове періодичне видання комбінованого використання

** на обкладинці вказано перших авторів кожної доповіді*

КИЇВ 2020

Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути [зб. наук. пр.]: матеріали X міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 13 листопада 2020 р.). Київ, 2020. 809 с.

Збірник містить матеріали (тези доповідей) X міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути», у яких висвітлено актуальні питання сучасної науки, освіти та виробництва.

Видання призначене для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та практикуючих спеціалістів різних напрямів.

X Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва»
(м. Київ, 13 листопада 2020 р.)

Адреса оргкомітету та редакційної колегії:

м. Київ, Україна

E-mail: conference@openscilab.org

www.openscilab.org

Наукові праці згруповані за напрямками роботи конференції та наведені в алфавітному порядку.

Для зручності, беручи до уваги, що видання є електронним, нумерація та загальна кількість сторінок наведені з врахуванням обкладинки.

Збірник на постійній сторінці конференції: <https://openscilab.org/?p=1885>

*Матеріали (тези доповідей) друкуються в авторській редакції.
Відповідальність за якість та зміст публікацій несе автор.*

ЗМІСТ

** зміст інтерактивний
(натиснення на назву призводить до переходу на відповідну сторінку)*

БІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Дегтярев И.А., Фоменко И.А., Иванова Л.А. ИЗУЧЕНИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПОЛУЧЕНИЯ БЕЛКОВЫХ КОНЦЕНТРАТОВ ИЗ ДРОЖЖЕВОЙ БИОМАССЫ <i>KLUVEROMYCES</i> <i>MARXIANUS</i>	16
Калачнюк Л.Г., Смірнов О.О., Федішин П.М., Калиновська К.О. ДІЯ БІОПРОТЕКТОРА ЗА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО АЛКОГОЛЫНДУКОВАНОГО СТЕАТОГЕПАТОЗУ	20
Кузьмичева Т.П., Жданова А.Э., Фоменко И.А., Иванова Л.А. СКРИНИНГ МИЦЕЛИАЛЬНЫХ ГРИБОВ РОДА <i>ASPERGILLUS</i> И <i>TRICHODERMA</i> КАК ПОТЕНЦИАЛЬНЫХ ПРОДУЦЕНТОВ КОРМОВЫХ ЦЕЛЛЮЛОЛИТИЧЕСКИХ ФЕРМЕНТОВ НА ОТХОДАХ МАСЛЕНИЧНОГО ПРОИЗВОДСТВА	25
Мижева А.А., Иванова Л.А. БИОТРАНСФОРМАЦИЯ ПИЩЕВЫХ ОТХОДОВ В УДОБРЕНИЕ ДЛЯ С/Х КУЛЬТУР	33
Соколова А.В. ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКИЕ КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ СВОЙСТВ ЛЕЧЕБНОЙ ГРЯЗИ ОЗЕРА СУДОБЛЬ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ	37
Сологуб Э.В., Бусько Е.Г. ОЦЕНКА РАДИОАКТИВНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ОТДЕЛЬНЫЕ КОМПОНЕНТЫ БИОТЫ ПО УРОВНЮ ЗАГРЯЗНЕНИЯ РАДИОНУКЛИДАМИ ОЗЕР РАЗЛИЧНОГО ТИПА ГОМЕЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ	44
Хиневич В.И., Дуденкова Н.А. ОПТИМИЗАЦИЯ ЖИРНО-КИСЛОТНОГО СОСТАВА (ЖКС) РАСТИТЕЛЬНЫХ МАСЕЛ ПО ОТДЕЛЬНЫМ ПОЛИНЕНАСЫЩЕННЫМ ЖИРНЫМ КИСЛОТАМ	57

ВІЙСЬКОВІ НАУКИ

Zoidze Mamuka, Sanadze Givi

CHALLENGES AND PERSPECTIVE WITH USING A GROUP OF SMALL
ATTACK UNMANNED AERIAL VEHICLES 62

Артамощенко В.С.

ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ СПРОМОЖНОСТЕЙ СИСТЕМИ
ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ ТА ПІДГОТОВКИ КАДРІВ СИЛ ОБОРОНИ..... 72

Гудима О.П.

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ
СИТУАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ СКЛАДОВИХ СИЛ ОБОРОНИ В КРИЗОВИХ
СИТУАЦІЯХ..... 77

Профатило О.Ф.

ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА, ЯК СКЛADOVA
СИСТЕМИ ВИХОВАННЯ 83

Рабоча Т.В., Пізінцалі Л.В., Кушнар'ова Г.О., Ісмаїлова Н.П.,

Федченко О.В.

ІНЖЕНЕРНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬК В СУЧАСНИХ УМОВАХ 90

Сурков О.О.

ФОРМАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО МИСЛЕННЯ І ПРИЙНЯТТЯ
СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ В ХОДІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ
РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ 97

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

Корчинська Ж.М.

АНАЛІЗ НАРОДЖУВАНOSTI, СМЕРТНОСТІ ТА ПРИРОДНОГО
ПРИРОСТУ НАСЕЛЕННЯ ІРШАВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ
ОБЛАСТІ ЗА РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1991-2019 РР.) 103

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Asieieva Anna

THE IMPACT OF COVID-19 ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF
SMALL AND MEDIUM BUSINESS IN UKRAINE..... 114

Асєєва А.С.

ВПЛИВ COVID-19 НА ЕКОНОМІКУ КРАЇН СВІТУ 120

Бененсон О.А. ИНДИКАТОР <i>MOMENTUM</i> КАК ЭФФЕКТИВНЫЙ АНАЛИТИЧЕСКИЙ ИНСТРУМЕНТ ПРИ ИНВЕСТИРОВАНИИ НА МЕЖДУНАРОДНЫХ ФОНДОВЫХ РЫНКАХ	128
Букріна К.А. ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	133
Волкова Н.В., Смачило Г.І. УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В АСПЕКТІ СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	139
Зайцева Н.В., Костенко Н.В. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ТЕОРІЙ СПОЖИВАННЯ	148
Зубенко І.Р., Павлишина Н.С. СУТНІСТЬ РЕІНЖІНІРИНГУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ	156
Колодяжна І.В. МЕХАНІЗМ ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	160
Лазарчук К.С. УПРАВЛІННЯ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З ДЕБІТОРАМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ..	167
Махніцька В.Р., Домбровський З.І. ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІНИ КАНАЛІВ ЗБУТУ ТОВАРУ ЗА ДОПОМОГОЮ ОНЛАЙН-ПРОДАЖ НА ОСНОВІ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ БІЗНЕСІВ У ПЕРІОД КАРАНТИНУ.....	171
Махніцька В.Р., Домбровський З.І. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УПРАВЛІННІ МАЛИМ БІЗНЕСОМ.....	176
Перчук О.В., Бородіна Т.Г. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ТА ОБЛІКУ МОНЕТАРНИХ АКТИВІВ.....	182
Пінчук Т.А., Мазманян А.А. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ.....	188

Плескачев Ю.А., Евдокимов Д.Ю., Иванова М.Е., Пономарев Ю.Ю. АНАЛИЗ ФАКТОРОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА СМЕРТНОСТЬ В ДОРОЖНО- ТРАНСПОРТНЫХ ПРОИСШЕСТВИЯХ В РОССИИ.....	194
Рагимова Н.С. ИННОВАЦИИ КАК ИНСТРУМЕНТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ	202
Радченко Д.М. ИНДЕКС КАЧЕСТВА ГОРОДСКОЙ СРЕДЫ: ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ РАЗВИТИЯ	215
Ясь Д.В. ЗМІНИ КЛІМАТУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО	226

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Вишинська В.В. КОМЕНІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДМИТРА ЧИЖЕВСЬКОГО.....	229
Дмитренко А.А. РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО / ЕКОЛОГІЧНОГО І КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ НА РОЖИЩЕНЩИНІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ	235
Ніколаєв І.Є. ОСВІТЯНИ МИКОЛАЇВЩИНИ В КОНТЕКСТІ РЕПРЕСИВНОЇ ПОЛІТИКИ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ ПЕРІОДУ ВЕЛИКОГО ТЕРОРУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ АРХІВНО-КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ К. ГЕНАРІ).....	246
Чотарі Ю.Ю. РЕЛІКВІЇ КНЯГИНИ ЗРІНІ.....	255

КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

Кравчак Л.А. НОВА КОНЦЕПЦІЯ МИСТЕЦЬКОГО ПРОСТОРУ.....	265
Невальоний В.С., Черепанов К.М. ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙН-ОСВІТИ В УКРАЇНІ 1920-Х – ПОЧАТКУ 1930-Х РОКІВ	269
Федорчук О.В. РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА ЗАСОБАМИ ВИТИНАНКИ.....	274

МЕДИЧНІ НАУКИ

- Кальниш В.В., Опанасенко В.В., Алексеева Л.М., Зайцев Д.В.**
ОСОБЕННОСТИ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ВЫГОРАНИЯ У
ВОЕННОСЛУЖАЩИХ, ДЛИТЕЛЬНО ПРЕБЫВАВШИХ В ЗОНЕ
БОЕВЫХ ДЕЙСТВИЙ..... 279
- Маршалкович С.М.**
ЛЕЧЕНИЕ ПНЕВМОНИИ (СОГЛАСНО МКБ 10) В СТАЦИОНАРНОМ
РЕЖИМЕ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ..... 285
- Сливка Я.І., Савка Ю.М.**
ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ
ФІЗІОЛОГІЇ ТА ПАТОФІЗІОЛОГІЇ..... 293

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

- Husztı Pona**
READING IN ENGLISH BY NON-NATIVE CHILDREN: TYPES OF
MISCUES AND THE L1 INFLUENCE 295
- Бабичева Е.В.**
НОВЫЕ ФОРМЫ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ
ВОКАЛЬНОГО ФАКУЛЬТЕТА РАМ ИМЕНИ ГНЕСИНЫХ В
УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ COVID-19 306
- Барабашина Л.А., Шичева О.М.**
ЕКОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА ФОРМА
ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ МЕТОДИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ 313
- Белозерова В.В., Николаева Е.В.**
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ
РЕЖИССЕРА ТЕАТРАЛИЗОВАННЫХ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ 323
- Варава Л.А., Тищенко Л.В., Мараховська Н.В.**
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ..... 332
- Власенко В.П.**
ПІДГОТОВКА ПРАВНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЩО
НАЛЕЖАТЬ ДО СФЕРИ УПРАВЛІННЯ МВС УКРАЇНИ..... 337
- Ворона Л.І.**
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – СУЧАСНА ОСВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ В
ПОЗАШКІЛЛІ..... 344

Денисенко Ю.А. ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНЕРСЬКОГО МИСЛЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА	352
Древняк Л.П. АКТУАЛЬНІСТЬ ПОШУКУ СУЧАСНИХ ФОРМ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	357
Капшутарь М.А. ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОГО РЫНКА ТРУДА И ПРОБЛЕМА ПОДГОТОВКИ АСПИРАНТОВ	363
Кисельов В.О. ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	368
Ковшар О.В., Куц К.М. ПЕДАГОГІЧНИЙ ТЬТОРСЬКИЙ СУПРОВІД ОБДАРОВАННОЇ ДИТИНИ В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	374
Корнєва А.В. ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ	379
Котляр С.М., Буряк С.А. ОСОБЛИВІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ ЛИЖНИКІВ-ГОНЩИКІВ 18-20 РОКІВ У ПЕРІОД САМОІЗОЛЯЦІЇ (КАРАНТИН).....	389
Котляренко С.В. САМОСТІЙНА РОБОТА В ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ	399
Лазоренко С.А. СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ..	403
Ляска О.П., Рибак Б. МЕДІАОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ	408
Маштакова М.В., Теремов А.В. САМОСТОЯТЕЛЬНОСТЬ В ОБУЧЕНИИ БИОЛОГИИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА	413
Паньків Б. МЕТОД РОЛЬОВОЇ ГРИ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ	419

Піліпей Л.П. ТЕХНОЛОГІЯ РОБОТИ НАД НАУКОВО – ДОСЛІДНИЦЬКОЮ РОБОТОЮ	427
Раструба Т.В., Дьомочка А.О. ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ ЗДАТНОСТІ ПІДЛІТКІВ ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЗАСОБАМИ ЕСТРАДНОЇ ПІСНІ	438
Ткачук О.Г, Чепурна Н.О. ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	446
Штурко Г.І. ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРНО-ГІГІЄНИЧНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	454
Щербина Ю.М. СУЧАСНІ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (LMS)	458

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Осташова Я.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ М'ЯГКОЇ СИЛЫ ВИСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ РЕАЛЬНОСТИ.....	462
--	-----

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

Вовкочин Л.Ю. ОСВІТНІЙ КОУЧИНГ ЯК ОСНОВА УСПІШНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ	468
Матейко Н.М. ПІДХОДИ ДО ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ.....	474
Пляка Л.В., Ноздріна А.А. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРОВІЗОРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	478
Северин Р.Р. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ ПОДРУЖНЬОГО ПАРТНЕРА.....	482

Сняданко І.І., Грищенко О.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ “ДРАЙВЕР” У ТРАНЗАКЦІЙНОМУ ПІДХОДІ	491
Федоришин Г.М. УПРОВАДЖЕННЯ ТЬЮТОРИНГУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	498
Чебручан М.Р. ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ И БУДУЩЕЕ, КАК ТРИ ВЕКТОРА ВРЕМЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОЙ ПСИХИКИ	506
Шило О.С. ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСОБИСТІСНИХ КОНСТРУКТІВ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ	514
<i>СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ</i>	
Анісімова А.А. ВПЛИВ СИСТЕМ ЗЕМЛЕРОБСТВА ТА ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ГРУНТУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУР’ЯНІВ В ПОСІВАХ ГОРОХУ	522
Матусяк М.В. ОСОБЛИВОСТІ ІНТРОДУКЦІЇ МАЛОПОШИРЕНИХ ДЕКОРАТИВНИХ ВИДІВ В УМОВАХ ДЕНДРОПАРКУ «ЛАДИЖИНСЬКИЙ ГАЙ»	526
Онищенко Л.М., Климякина Е.Н. ГРУППОВОЙ СОСТАВ ФОСФАТОВ В АГРОЦЕНОЗЕ ОЗИМОЙ ПШЕНИЦЫ ВЫРАЩИВАЕМОЙ В УСЛОВИЯХ ЗАПАДНОГО ПРЕДКАВКАЗЬЯ	531
Свито Е.И. CS-137 В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ МИНСКОГО РАЙОНА	537
Хиневич В.И., Михаловский И.С. МИКРОКАПСУЛИРОВАНИЕ БИОЛОГИЧЕСКИ АКТИВНЫХ ВЕЩЕСТВ МИКРОБИОЛОГИЧЕСКОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ С ИХ НАНОСТРУКТУРНЫМИ ЭЛЕМЕНТАМИ	546

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Абатуров А.О., Ткачов Ю.В. СУЧАСНІ МАТЕРІАЛИ ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ГОЛОВНОГО ОБТІЧНИКА РАКЕТ-НОСІЇВ	551
Аршан Є.В., Бондаренко Р.І., Калачников О.О., Ямненко Ю.С. СИСТЕМА АДАПТИВНОГО КОНТРОЛЮ ОСВІТЛЕННЯ	554
Бабенко В.О., Грішко Д.Ю., Трофименко О.В., Настенко Є.А., Носовець О.К. ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ГРУПИ ПРЕДИКТОРІВ ДЛЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ШЛЯХОМ ЗНАХОДЖЕННЯ ЇХНЬОЇ ВАЖЛИВОСТІ	564
Булойчик А.А., Тонкович И.Н. НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ АВТОСЕРВИСА	572
Волчок В.А., Бобнис А.Ч. КРАТКИЕ ЭЛЕМЕНТЫ СИСТЕМНОГО ПОДХОДА В ЭНЕРГЕТИКЕ	577
Гайдай Г.Ю. АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ОБРОБКИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДАНИХ	587
Ермакова Е.О., Киселев С.Ю., Смирнов Е.Е., Пшеничникова А.О. АВТОМАТИЗИРОВАННЫЙ ПОДБОР ОБУВИ В ЗАДАЧАХ ПОДДЕРЖКИ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ ПРИ ОРТОПЕДИЧЕСКОМ СНАБЖЕНИИ ПАЦИЕНТА	594
Кардасевич О.А., Козлов И.Л., Дорож О.А., Карчев К.Д. ПЕРСПЕКТИВЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ТЕРМОДИНАМИЧЕСКИХ ЦИКЛОВ АЭС, РАБОТАЮЩИХ ПРИ СВЕРХКРИТИЧЕСКИХ ПАРАМЕТРАХ ТЕПЛОНОСИТЕЛЯ	598
Пізінцалі Л.В., Александровська Н.І., Рабоча Т.В., Россомаха О.І., Россомаха О.А., Федченко О.В. ПЕРЕДУМОВИ, ЩОДО СТВОРЕННЯ УТИЛІЗАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНІ ДЛЯ УТИЛІЗАЦІЇ ЗАСОБІВ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ	608
Тютюнников С.В., Марущак О.П. АВТОМАТИЗАЦІЯ РОБОТИ ТЕПЛООВОГО НАСОСУ	619

Фем'як Я.М.

КАВІТАЦІЙНО-ПУЛЬСАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БУРІННІ СВЕРДЛОВИН 625

Шевень О.Ю., Синенко С.А.

ОСОБЕННОСТИ, В СВЯЗИ С КОТОРЫМИ УНИКАЛЬНЫЕ ВЫСОТНЫЕ ЗДАНИЯ ТРЕБУЮТ ПРИНЯТИЯ СОВРЕМЕННЫХ И ПРОГРЕССИВНЫХ РЕШЕНИЙ НА ВСЕХ ЭТАПАХ ВОЗВЕДЕНИЯ 634

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ

Король І.Ю., Тютюнникова Г.С., Тютюнников В.С.

МАТРИЧНИЙ СПОСІБ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДАЧІ ЛІНІЙНОГО ПРОГРАМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ФОРМИ СИМПЛЕКС-МЕТОДОМ 641

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ

Хорькова М.В.

СУЧАСНІ ФІТНЕС-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СКЛАДНИК ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА..... 653

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Біляєв Д.В.

ЕЛЕКТОРАЛЬНИЙ ДИСКУРС ЯК ОБ'ЄКТ ПРАГМАЛІНГВСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ..... 663

Дорогович Н.О.

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗВО..... 667

Лехнер І.Г.

ПРОЯВ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МЕТАФОРИ «МОРАЛЬНОЇ СИЛИ» В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ 674

Паніна Л.А.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ 684

András Petrusinec

BENEFITS OF TECHNOLOGY IN VOCABULARY ACQUISITION..... 691

Сеньків Степан

ЗАКОНОМІРНОСТІ СПОЛУЧУВАНOSTI ФОНЕМ ІЗ ПОЧАТКОВОЮ ГОЛОСНОЮ У ТРИФОНЕМНИХ СЛОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ 699

Стецик М.С., Ковач А.

ЗВУКОВІ ПОВТОРИ ТА ФОНОСЕМАНТИЧНІ ЗБЛИЖЕННЯ В ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО..... 709

Тарасова Н.І., Овсієнко Ю.І., Рижкова Т.Ю.

ДО ПИТАННЯ ВОЗВЕЛИЧЕННЯ НЕПЕРЕМОЖНОЇ СИЛИ КОХАННЯ: «РОМЕО І ДЖУЛЬЄТТА» В. ШЕКСПІРА 714

Юнаш М.В., То Тханг Куанг

РУССКИЙ И ВЬЕТНАМСКИЙ РЕЧЕВОЙ ЭТИКЕТ: ОСНОВНЫЕ СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ 722

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Газаа Л.В.

СОВРЕМЕННОЕ ФИЛОСОФСКОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ НЕКОТОРЫХ АСПЕКТОВ ПОЛИТИЧЕСКОЙ КАТЕГОРИИ «НАЦИЯ» В РОССИЙСКОМ КОНТЕКСТЕ 726

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Деак Йожеф

ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫЕ СИСТЕМЫ ВЕНГРИИ И РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ..... 734

Карапетян К.С.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ І ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ ПРО СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ 737

Лавринюк Б.М., Мацелюх І.А.

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧИХ ОБМЕЖЕНЬ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕСТРУКТИВНИХ ТА ТОТАЛІТАРНИХ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ..... 742

Лесько А.М.

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ 747

Максимов А.А.

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ РЕАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИЧЕСКИХ ПРАВ
ЧЕЛОВЕКА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ..... 757

Перун С.В.

ПРОБЛЕМАТИКА ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
НА НАЗВИ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ..... 766

Повзик Є.В.

ПОТЕРПІЛИЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ НА ПІДСТАВІ
УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ..... 771

Равлюк А.Г.

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО
РЕФЕРЕНДУМУ 776

Хелемский Р.Ю.

СОВРЕМЕННЫЕ РЕАЛИИ ПРАВОВОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ
ПРЕДСТАВИТЕЛЬНОГО ОРГАНА МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ..... 784

ІНШІ ГАЛУЗІ НАУК

Самошкін В.В., Мелешко В.І., Малютова О.М.

ДІАГНОСТИКА, АЛІМЕНТАРНА ПРОФІЛАКТИКА ТА ЕРГОТЕРАПІЯ
АТЕРОСКЛЕРОЗУ В СПОРТИВНІЙ ПРАКТИЦІ..... 793

ПРОЯВ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МЕТАФОРИ «МОРАЛЬНОЇ СИЛИ» В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Лехнер Ілона Густавівна

д-р філософії з галузі «Мовознавство», PhD

доцент Кафедри філології Закарпатського угорського інституту

ім. Ференца Ракоці II

ORCID ID: 0000-0001-7235-6506

Вступ

У цій роботі я досліджую мовний прояв концептуальної метафори «МОРАЛЬНОЇ СИЛИ» на основі німецьких метафоричних виразів, шляхом систематичного аналізу на основі корпусу. Для досягнення цієї мети я досліджую концептуальні метафори, виявлені в текстах мовних корпусів. Для складання зразка для аналізу я використала National Corpus Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache (Цифровий словник німецької мови). Я шукала тексти, опубліковані в 2000-2018 роках із пошуковим терміном *Moral* ('мораль'). Таким чином, я отримала 8884 результати, з яких за випадковим запитом склала вибірку, що містить 3000 одиниць. Після виключення повторень залишилось 2948 мовних висловлювань, з яких 2320 вважаються метафоричними. Аналізуючи їх, я дослідила у якій формі вказана метафора сприяє концептуалізації поняття „мораль”.

Теоретична база, попередні дослідження

Теоретичну базу мого дослідження насамперед складає когнітивна лінгвістична література, доступна англійською, угорською та німецькою мовами. Аналіз базується на моральній концепції, побудованій Лакоффом [2; 3], а також Лакоффом та Джонсоном [4], яка, хоча і описує процес інтерпретації

американського суспільства, певні її елементи можна вважати майже універсальними, отже вона може дати нам корисні висновки і щодо інших мов.

Плануючи дослідження, я виходила з одного з основних положень когнітивної лінгвістики, згідно з яким нашу концептуальну систему можна охарактеризувати, досліджуючи мову. Можемо припустити тісний взаємозв'язок мислення та мови: мислення проявляється в мові, але мова також впливає на сам процес мислення [1, с. 219].

У концептуалізації абстрактних понять важливу роль відіграють візуальні (наочні) схеми (РЕЗЕРВУАР, ЧАСТИНА-ЦІЛЕ, ПРИЧИНА тощо). Наочні схеми - це "схематичні, абстрактні структури, які можна охарактеризувати на основі того, який фізичний досвід може бути простежений до них, з яких елементів вони складаються, якої базової логіки (структури) вони дотримуються і яка концептуальна метафора побудована на них" [1, с. 227]. У випадку з поняттям «МОРАЛЬ» першочергове значення має наочна схема, що базується на силах і контрсилах [6]. У роботі ДИНАМІКИ СИЛИ беруть участь такі елементи (див. Таблицю 1):

Суб'єкти, що проявляють силу	Суттєві властивості сили	Рівновага сили	Можливі наслідки
сила (агоніст) протидія (антагоніст)	мати ефект залишатися в стані спокою	сильніший суб'єкт слабший суб'єкт	дія спокій

Табл. 1. Основні елементи ДИНАМІКИ СИЛИ для характеристики подій [1, с. 137]

Відповідно до ДИНАМІКИ СИЛИ, на моральну людину, яка хоче залишитися такою, якою вона була раніше, впливає зовнішня (фізична) сила, яка намагається досягти певного ефекту. Відповідно до цього дві сили протистоять одна одній: зла сила та его. Его насправді є моральною людиною, яка бореться із зовнішньою або внутрішньою силою, що діє на неї. Якщо людське тіло трактується як резервуар, на який впливають різні сили, схеми

ВСЕРЕДИНУ/НАЗОВНІ та РЕЗЕРВУАР також беруть участь у процесі концептуалізації. У випадку зовнішньої сили атака відбувається ззовні тіла, тоді як у випадку внутрішньої сили боротьба відбувається всередині тіла.

Дії загальної динаміки сили стосовно моралі можна узагальнити в таблиці (див. Таблицю 2) наступним чином.

Домен-джерело: ДВІ (РІЗНІ) ФІЗИЧНІ СИЛИ

Домен цілі: МОРАЛЬ

Відповідність	Суттєві риси агоніста	Суттєві антагоніста риси	Наслідки
Домен-джерело	<i>Фізичний об'єкт</i> Залишатися таким, як раніше	<i>Фізична сила</i> Досягнення ефекту щодо фізичного об'єкту	<i>Нема ефекту</i>
Домен цілі	<i>Его</i> Протистояти спокусі (залишитися моральним)	<i>Спокуса</i> Її мета – щоб его втратило супротив – тобто, щоб стало аморальним	Его протистойть спокусі, отже залишається моральним

Табл. 2. Інтерпретація моралі на основі динаміки сили [1, с. 141]

Основною умовою моральних дій є сила волі. Без моральної сили ми не змогли б сформувані свою моральну свідомість і усвідомити моральні цінності, тому ця складна метафора, згідно з якою існує сила, за допомогою якої ми перемагаємо зло, є основною для моральної системи, і вона допомагає підтримувати послідовну та зважену поведінку. Отже, постійно долаючи зло, ми стаємо сильними, моральними [5].

З основного тілесного досвіду, що краще бути врівноваженим і прямим, впливає метафора про те, що МОРАЛЬНА ДІЯ ЗНАХОДИТЬСЯ ЗВЕРХУ, тоді як АМОРАЛЬНІСТЬ ЗНИЗУ. Якщо ми робимо щось погане, ми переходимо від морального (що вгорі) до аморального (що внизу), тобто АМОРАЛЬНА ДІЯ - ЦЕ ПАДІННЯ. Оскільки для того, щоб бути вгорі або десь залишатися, нам потрібен

баланс, одним із метафоричних наслідків є те, що БУТИ ДОБРИМ ОЗНАЧАЄ БУТИ В РІВНОВАЗІ.

Інший аспект складної метафори стосується того, щоб тримати себе та зло під контролем. Зло - це сила (зовнішня чи внутрішня), яка може спричинити падіння або втрату контролю, тобто аморальний вчинок. Звідси випливає, що зло є метафорою ВНУТРІШНЬОЇ АБО ЗОВНІШНЬОЇ СИЛИ. Зовнішньою силою може бути, наприклад, інша людина, внутрішньою - тілесна пристрасть, бажання. Між ними існує метонімічний зв'язок: щось зовнішнє або інша людина пробуджує в нас внутрішнє бажання. Щоб залишатися вгорі, нам потрібно бути достатньо сильними, щоб протистояти злу. Однак людина не народжується сильною, моральну силу потрібно нарощувати. Ми можемо зробити це за допомогою самодисципліни та самозречення. Існує два види моральних сил, залежно від того, чи ми стикаємось із внутрішнім чи зовнішнім злом. Для подолання зовнішнього зла потрібна мужність, а для придушення внутрішньої пристрасті потрібна сила волі. Протилежністю самодисципліни є самовдоволення, яке має сенс лише в тому випадку, якщо ми погоджуємось з існуванням метафори МОРАЛЬНОЇ СИЛИ. Самовдоволення у цій метафорі є гріхом, оскільки ощадливість та самозречення вважаються чеснотами. Завдяки інтерпретації метафори МОРАЛЬНОЇ СИЛИ сім смертних гріхів вважаються внутрішнім злом, яке необхідно подолати, а їх протилежності оцінюються як чесноти.

Концептуальна метафора МОРАЛЬНОЇ СИЛИ, розроблена Лакоффом (1996), складається з таких елементів:

ДОБРИЙ ВЧИНОК ЗНАХОДИТЬСЯ ЗВЕРХУ

ЗЛИЙ ВЧИНОК ЗНАХОДИТЬСЯ ЗНИЗУ

СТАТИ АМОРАЛЬНИМ - ПАДІННЯ

СПОКУСА - СИЛА

МОРАЛЬНІСТЬ - СИЛА

Узагальнення результатів аналізу

У німецькому корпусі “ДИНАМІКА СИЛИ” своєрідно проявляється на мовних прикладах.

Мораль, з одного боку, постає як властивість его, яке прагне протистояти зовнішній чи внутрішній злій силі і хоче залишатися моральним³³. Однак, у системі концептуалізації німецькомовних осіб мораль також може бути і зовнішньою силою, яка прагне досягти певних позитивних чи негативних змін.

- (1) *Der Protest [...] soll die Moral im Haus stärken.* (Протест [...] повинен зміцнювати мораль дому’)
- (2) *[...], wenn man Moral in der Politik nicht gelten lassen will.* (‘[...], якщо ми не хочемо, щоб мораль переважала в політиці’)
- (3) *[...], ihre Moral gegen die deutsche Lebensart verteidigen* (‘[...], захистити свою мораль проти німецького способу життя)

У наведених вище прикладах речень присутня концептуальна метафора МОРАЛЬНОЇ СИЛИ. У реченні (1) хочуть посилити моральну стійкість его, щоб воно могло надалі залишатися моральним, у реченні (2) якась зовнішня зла сила пригнічує її і не дозволяє їй проявлятися, тоді як у прикладі (3) німецький спосіб життя є антагоністом, від якого слід захистити его. На додаток до концептуальної метафори МОРАЛЬНОЇ СИЛИ, у реченні також присутні метафори МОРАЛЬНІСТЬ - ЦІННІСТЬ та МОРАЛЬНІСТЬ - ОБ’ЄКТ, ЯКИМ ВОЛОДІЮТЬ.

- (4) *Moral wird als [...] wichtigste gesellschaftliche Kraft gesetzt.* (Визначає мораль як найважливішу соціальну силу.’)
- (5) *Überzeugten am Ende vor allem durch Moral und Kampfkraft.* (Зрештою, його переконали насамперед мораллю та бойовим духом.’)
- (6) *Aber ich habe alles gegen Moral von der Stange, [...]* (Я маю все проти моралі натовпу, [...])

³³ Див. таблицю 2.

У прикладах (4), (5), з іншого боку, ми концептуалізуємо мораль як зовнішню позитивну сутність, яка позитивно впливає на соціальний або індивідуальний розвиток. Таким чином, мораль осмислюється як зовнішня переконлива сила, яка позитивно впливає на агоніста. У реченні (6), навпаки, мораль інших виступає як зовнішня зла сила, яка атакує его. Якщо ми піддаємося спокусі моралі, прийнятої більшістю, ми стаємо аморальними відповідно до власних цінностей.

(7) [...]weder **durch Gesetz noch Moral, davon abhalten**, [...] ('[...] ні закон, ні мораль не стримують його від того, щоб [...]')

У прикладі (7) зовнішня сила у формі закону реалізується як стримуюча сила, тоді як внутрішня сила також реалізується в образі моралі. У реченні ми також можемо концептуалізувати мораль як авторитет, який має силу стримувати когось від чогось.

Метафоричними наслідками МОРАЛЬ – СИЛА є концептуальні метафори МОРАЛЬНЕ Є СТАБІЛЬНИМ та МОРАЛЬНЕ Є ПРЯМИМ, які взаємопов'язані. Якщо его є моральним, має силу боротися і перемагати зовнішні або внутрішні злі сили, то воно є морально стійким. Якщо, навпаки, щось/хтось вагається, втрачає стабільність, його мораль також порушується, її потрібно відновити, як це вказано в прикладі (8) нижче. Его може зберігати свою моральність, коли баланс сил вирівнюється, тобто встановлюється баланс між силою его і зовнішньою/внутрішньою злою силою (приклад (9)).

(8) [...] **die Moral im angeschlagenen Konzern wieder herstellen** ('[...] відновити мораль хиткої компанії')

(9) *Die Verwerfungen der globalisierten Wirtschaft und das Ende der nationalen Volkswirtschaft bedrohen die Balance zwischen Wirtschaft, Gesellschaft und Politik, zwischen dem Homo oeconomicus, dem zur Moral begabten Menschen und dem Republikaner in uns.* ('Відмови глобалізованої економіки та кінець національної, народної економіки

загрожують рівновазі між економікою, суспільством та політикою, між людиною Ното оесономікус, що живе всередині нас, людиною, здатною до моральності та республіканцем’)

Концептуальна метафора МОРАЛЬНЕ Є ПРЯМИМ стосується внутрішнього характеру, для формування та збереження якого потрібні сили его. Метафора заснована на тілесному досвіді, згідно з яким фізично перебувати в непрямому положенні є досить незручною позою. Якщо вам доводиться довго стояти або сидіти криво, зігнувшись, ви відчуватимете фізичний біль. Виходячи з цього, ми приходимо до взаємозв’язку між прямою, стабільною поставою та внутрішнім характером.

(10) *[...] der Moral werden in den meisten Fällen die Mittel fehlen, alles zu richten, was aus dem Lot ist.* (‘[...] у моралі не вистачає засобів для відновлення того, що є неправильним’)

У прикладі (10) ми концептуалізуємо мораль як людину, здатну відновити зруйноване. Роль метафори МОРАЛЬНЕ Є ПРЯМИМ стає зрозумілою, коли ми знаємо, що справжнє значення слова *Lot* «той, що перебуває у висячому положенні/абсолютно вертикальний, прямий». Отже те, що є неправильним, поза нормою, змістилося з вертикального положення.

Серед метафоричних мовних прикладів я виділила також і інші концептуальні метафори, пов’язані з силою:

МОРАЛЬНЕ Є СИЛЬНИМ

(11) *[...] die Moral des spanischen Volkes stärken.* (‘[...] зміцнювати мораль іспанського народу.’)

(12) *Da wird eine starke Moral [...] geboten* (‘Там пропонують міцну мораль[...].’)

АМОРАЛЬНЕ Є СЛАБКИМ

(13) *Seine Moral ist Ängstlicher.* (‘Його мораль більш боязлива.’)

(14) [...] *in Kondition und Moral Schwächen zeigt.* (‘[...] у (...) стані та виявляє моральну слабкість.’)

(15) [...] *trägt er [...] einen Zug von Feigheit, der auch seine Moral fraglich erscheinen lässt.* (‘[...] якщо хто-небудь [...] показує ознаки боягузтва, то його моральність також сумнівна.’)

У прикладі (15) боягузтво - це внутрішня зла сила, яка атакує его, роблячи його слабким. Якщо его слабке, воно може менше протистояти, тому існує ймовірність того, що боягузство переможе, зробивши его аморальним.

СТАТИ АМОРАЛЬНИМ – ЦЕ РОЗРИВ

(16) [...] *brechen mit Moral.* (‘[...] порвав (розірвав зв’язок) з мораллю.’)

Візуальна схема ДИНАМІКА СИЛИ відіграє центральну роль в ідеалізованій когнітивній моделі БОРОТЬБИ (надалі ІКМ), про яку ми маємо детальні знання. Наскільки нам відомо, ІКМ БОРОТЬБА складається з таких елементів: КОНФЛІКТУЮЧІ СТОРОНИ (ПРОТИВНИКИ), ЗАСІБ БОРОТЬБИ, МІСЦЕ БОРОТЬБИ, ПРОЦЕС БОРОТЬБИ, РЕЗУЛЬТАТ БОРОТЬБИ (ПЕРЕМОГА/ПОРАЗКА).

Щодо поняття «мораль», відповідно до ДИНАМІКИ СИЛИ, протилежними сторонами є зовнішня/внутрішня сила та его, засобом боротьби є сила волі/самозречення, процес боротьби - це боротьба его із зовнішньою/внутрішньою силою, в результаті боротьби его залишається моральним або стає аморальним.

Наступні елементи ІКМ БОРОТЬБИ проявляються у німецькомовному корпусі.

ЗАЛИШАТИСЯ МОРАЛЬНИМ – БОРОТИСЯ

(17) [...] *Kampf um Anstand und Moral* [...] (‘[...] боротьба за цноту та мораль [...])

ЗАЛИШАТИСЯ МОРАЛЬНИМ – ПЕРЕМОГТИ

(18) *Ein Sieg der Moral, wie Copado sagt.* (‘Перемога моралі, як каже Копадо’)

(19) *Die Moral muss siegen, wenn unsere Jungs mit dem Taschengeld auf die Millionäre treffen.* ('Мораль повинна перемогти, коли наші сини зі своїми кишеньковими грошима зіткнуться з мільйонерами.')

СТАТИ АМОРАЛЬНИМ – ПОРАЗКА/ФІАСКО

(20) *Die Stadt ist ein Ort der unübersichtlich gewordenen Angebote an ästhetischen und materiellen Reizen, der Ideen und Ideologien, in der die traditionelle Moral nur noch ein Schattendasein führt.* ('Місто є місцем, де пропозиція естетичного та матеріального спокушання, ідей та ідеологій є непрозорою, в якому традиційна мораль існує лише як тінь.')

У прикладі (20) бажання та мораль протиставляються одне одному. Друга половина речення показує, що в боротьбі перемогла спокуса, оскільки мораль була витіснена і зараз присутня в місті лише як тінь.

Узагальнення

Аналіз показав, що динаміка сили суттєво сприяє концептуалізації поняття моралі. Численні мовні приклади демонструють, що носії німецької мови в процесі інтерпретації проєктують певні властивості сили як фізичного явища у цю образну боротьбу, намагаючись залишатися моральними.

Дослідження підтвердило, що концепція моралі, побудована Лакоффом (1996) та Лакоффом - Джонсоном (1999) на основі інтуїтивних лінгвістичних прикладів, справді проявляється і в живому мовленні німецькою мовою.

Список використаних джерел:

1. Kövecses Zoltán – Benczes Réka 2010. *Kognitív nyelvészet*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
2. Lakoff, George 1996. *Moral politics*. Chicago: University of Chicago Press.
3. Lakoff, George 2002. *Moral politics: How liberals and conservatives think*. Chicago: University of Chicago Press.
4. Lakoff, George – Johnson, Mark 1999. *Philosophy in the flesh*. New York: Basic Books.
5. Szelid, Veronika 2007. *Szerelem és erkölcs a moldvai csángó népdalokban: Kognitív szemantikai elemzés*. PhD dolgozat. Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem.
6. Talmy, Leonard 1988. Force dynamics in language and cognition. *Cognitive Science*, 12, 49–100.

Самостійне електронне текстове
наукове періодичне видання комбінованого використання

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ, ОСВІТИ ТА ВИРОБНИЦТВА: МІЖГАЛУЗЕВІ ДИСПУТИ

Матеріали

**X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(м. Київ, 13 листопада 2020 р.)**

X Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва»
(м. Київ, 13 листопада 2020 р.)

Адреса оргкомітету та редакційної колегії:

м. Київ, Україна

E-mail: conference@openscilab.org

www.openscilab.org

ISSN 2708-1257

9 772708 125002